

Narada
dotycząca wyników i wniosków
ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
przez Lubuskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016
i organizacji roku szkolnego 2016/2017

(publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe)
(publiczne i niepubliczne gimnazja)

Program narady

1. Powitanie uczestników narady.
2. Wystąpienie Lubuskiego Kuratora Oświaty.
3. Wyniki i wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami przez Lubuskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2015/2016:
 - ewaluacje zewnętrzne całościowe i problemowe,
 - kontrole przewidziane w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty,
 - kontrole w trybie działań doraźnych, skargi,
 - wspomaganie.
4. Monitorowanie pracy szkół i placówek.
5. Przerwa.
6. Organizacja nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2016/2017:
 - kierunki polityki oświatowej państwa,
 - planowe działania w zakresie nadzoru pedagogicznego,
 - doraźne działania w zakresie nadzoru pedagogicznego,
 - monitorowanie pracy szkół i placówek.
7. Zmiany w przepisach prawa oświatowego.
8. Wdrażanie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego.
9. Pozostałe zadania Lubuskiego Kuratora Oświaty.
10. Oferty lubuskich placówek doskonalenia nauczycieli na rok szkolny 2016/2017 dotyczące doskonalenia nauczycieli oraz wspomaganie szkół i placówek.
11. Komunikaty, podsumowanie i zakończenie narady.

Liczba nadzorowanych szkół i placówek

Lubuski Kurator Oświaty

**1281
szkół i placówek**

761 samodzielnych

520 w zespołach

882 dyrektorów

Realizacja podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2015/2016

Podstawowe kierunki polityki oświatowej państwa ustalone przez MEN na rok szkolny 2015/2016

Minister Edukacji Narodowej (pismo DJE-WNP.4092.114.2015.AL z dnia 23 lipca 2015r.) ustalił w roku szkolnym 2015/2016 następujące podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa:

- 1. Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.**
- 2. Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.**
- 3. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.**
- 4. Edukacja matematyczna i przyrodnicza w kształceniu ogólnym.**

**Rok szkolny 2015/2016 ogłoszony został przez Ministra Edukacji Narodowej
Rokiem Otwartej Szkoły**

W związku z realizacją podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa **Lubuski Kurator Oświaty** w roku szkolnym 2015/2016:

- przeprowadził **128** ewaluacji zewnętrznych w zakresie wymagań uwzględniających problematykę kierunków,
- przeprowadził **101** kontroli przewidzianych w Planie Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty z wykorzystaniem arkuszy kontroli zatwierdzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- przeprowadził **239** kontroli w trybie działań doraźnych na sygnalizowane nieprawidłowości w szkołach i placówkach związane z problematyką kierunków, **43** skargi i **23** kontrole sprawdzające w ramach programu „Strategia LKO w zakresie poprawy efektów działalności dydaktycznej szkół podstawowych i gimnazjów województwa lubuskiego”,
- przeprowadził **2** monitorowania wynikające z danego kierunku,
- podejmował wiele działań na polecenie MEN, ORE wynikających z kierunków polityki oświatowej państwa.

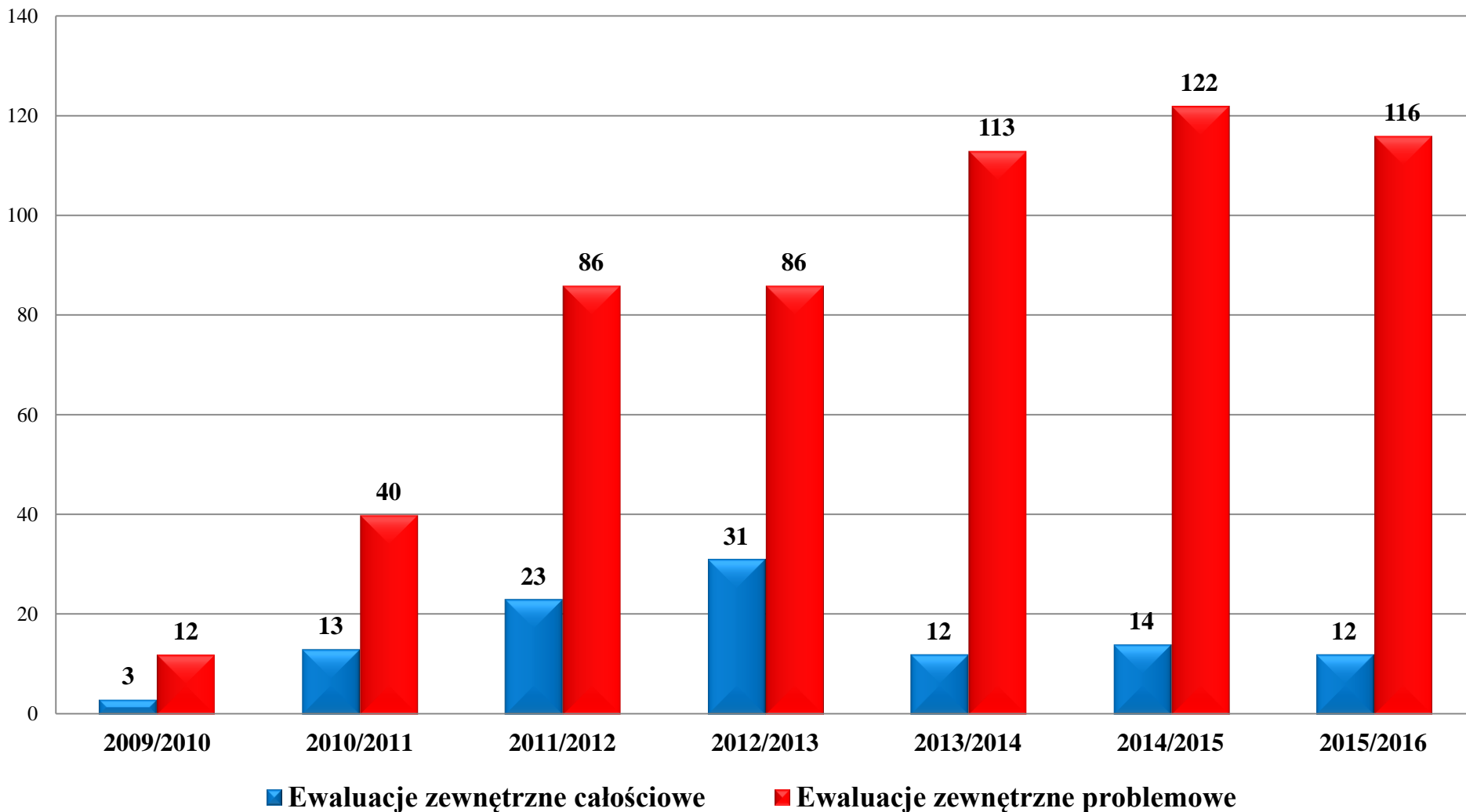
Wyniki i wnioski
wynikające ze sprawowanego nadzoru
pedagogicznego nad szkołami i placówkami
przez Lubuskiego Kuratora Oświaty

Ewaluacje zewnętrzne całościowe i problemowe

Liczba przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych w latach 2009-2016

Realizacja ewaluacji przeprowadzonych w roku szkolnym 2015/2016

Lp.	Typ szkoły lub placówki	Liczba ewaluacji		
		całościowe	problemowe	łącznie
1.	Przedszkola	4	37	41
2.	Szkoły podstawowe	5	33	38
3.	Gimnazja	1	12	13
4.	Licea ogólnokształcące	-	9	9
5.	Technika	-	5	5
6.	Zasadnicze szkoły zawodowe	-	4	4
7.	Szkoły specjalne	-	8	8
8.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	1	-	1
9.	Placówki kształcenia ustawicznego i inne, o których mowa w art. 2 pkt 3a ustawy	-	3	3
10.	MOW-y, MOS-y i inne ośrodki, o których mowa w art. 2 pkt 5 ustawy	1	4	5
11.	Placówki zapewniające opiekę i wychowanie, o których mowa w art. 2 pkt 7	-	1	1
Razem:		12	116	128

Poziom wysoki

Podstawa prawna: § 6 ust. 3 ww. rozporządzenia:
„Szkola lub placówka spełnia badane wymagania, jeżeli realizuje każde z tych wymagań co najmniej na poziomie podstawowym”.

Poziom podstawowy

Ewaluacje zewnętrzne

Wymagania wobec szkół podstawowych

Lp.	Nazwa wymagania	Nie spełnia wymagań na poziomie podstawowym	Polecenie art. 34 ust. 2b
1.	Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów.		
2.	Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się.	X	PPEK
3.	Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej.	X	PPEK
4.	Uczniowie są aktywni.	X	PPEKiW
5.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.	X	PPEW
6.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.	X	PPEK
7.	Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych.	X	PPEK
8.	Promowana jest wartość edukacji.		
9.	Rodzice są partnerami szkoły lub placówki.		
10.	Wykorzystywane są zasoby szkoły lub placówki oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju.		
11.	Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych.		
12.	Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi.		

PPEK – program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia,

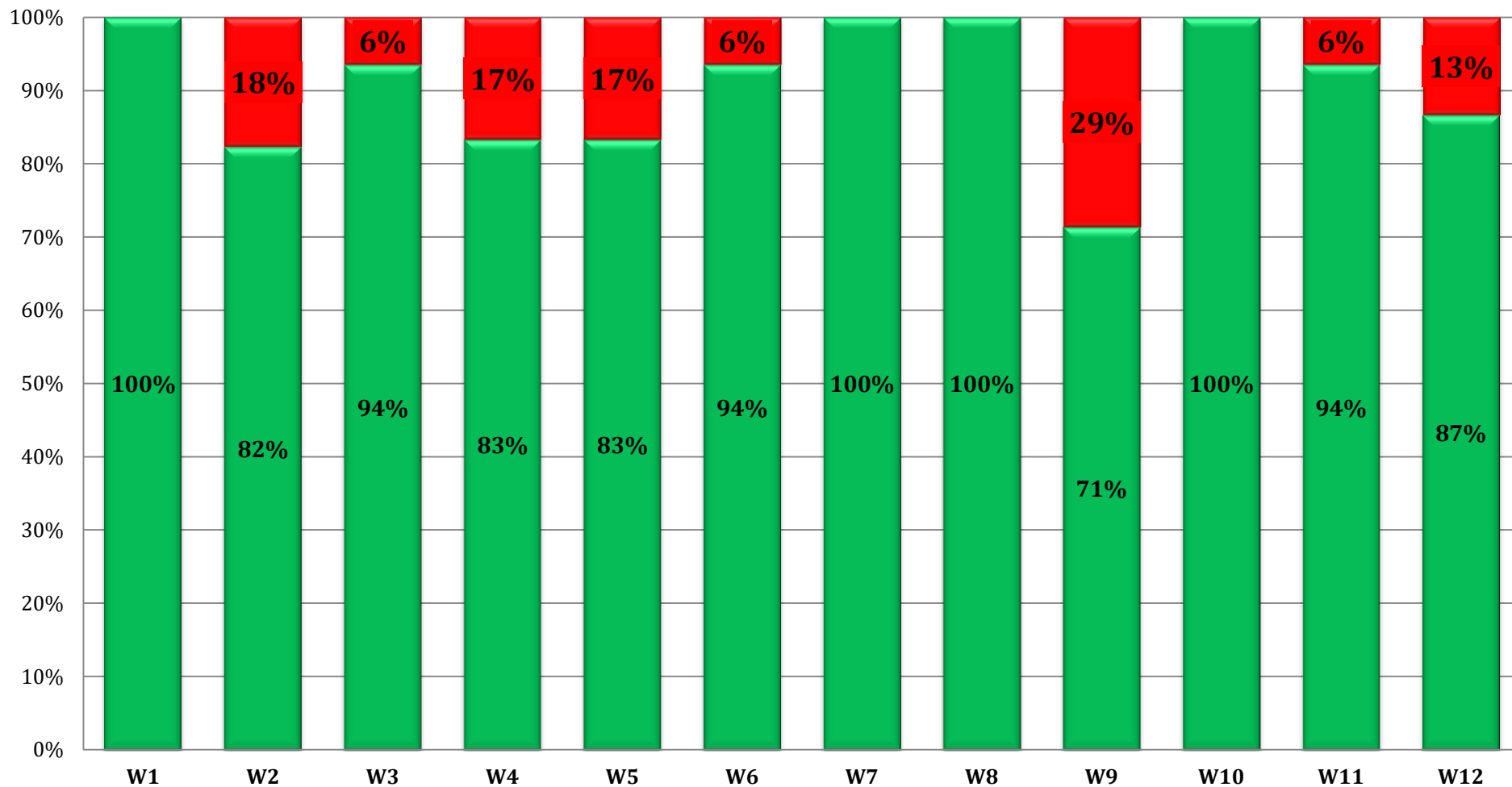
PPEW – program i harmonogram poprawy efektywności wychowania,

PPEKiW – program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia i wychowania.

Szkoły podstawowe

■ % spełnienia ■ % niespełnienia

1. We wszystkich szkołach prowadzone są ewaluacje wewnętrzne i dokonywane są analizy egzaminów zewnętrznych. Jednocześnie w większości szkół raporty i analizy zawierają nieadekwatne i nieprawidłowo sformułowane wnioski. Dotychczas wartość ewaluacji nie była skutecznie promowana.
2. W zdecydowanej większości szkół organizacja procesów edukacyjnych umożliwia realizację podstawy programowej. Nadal jednak, spośród umiejętności kluczowych, zbyt rzadko kształcone są: myślenie matematyczne i naukowe, umiejętność współpracy oraz posługiwanie się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.
3. Większość nauczycieli organizuje procesy edukacyjne w sposób umożliwiający uczniom współpracę i wykazanie się kreatywnością. Jednak tylko w nielicznych szkołach nauczyciele potrafią przekazywać informację zwrotną uczniom, dotyczącą uczenia się. Stosowane ocenianie kształtujące w większości szkół ogranicza się często jedynie do wdrożenia jego elementów.

Ewaluacje zewnętrzne

Wymagania wobec gimnazjów

Lp.	Nazwa wymagania	Nie spełnia wymagań na poziomie podstawowym	Polecenie art. 34 ust. 2b
1.	Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów.		
2.	Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się.	X	PPEK
3.	Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej.	X	PPEK
4.	Uczniowie są aktywni.	X	PPEKiW
5.	Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne.	X	PPEW
6.	Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.	X	PPEK
7.	Nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych.	X	PPEK
8.	Promowana jest wartość edukacji.		
9.	Rodzice są partnerami szkoły lub placówki.		
10.	Wykorzystywane są zasoby szkoły lub placówki oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju.		
11.	Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych.		
12.	Zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi.		

PPEK – program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia,

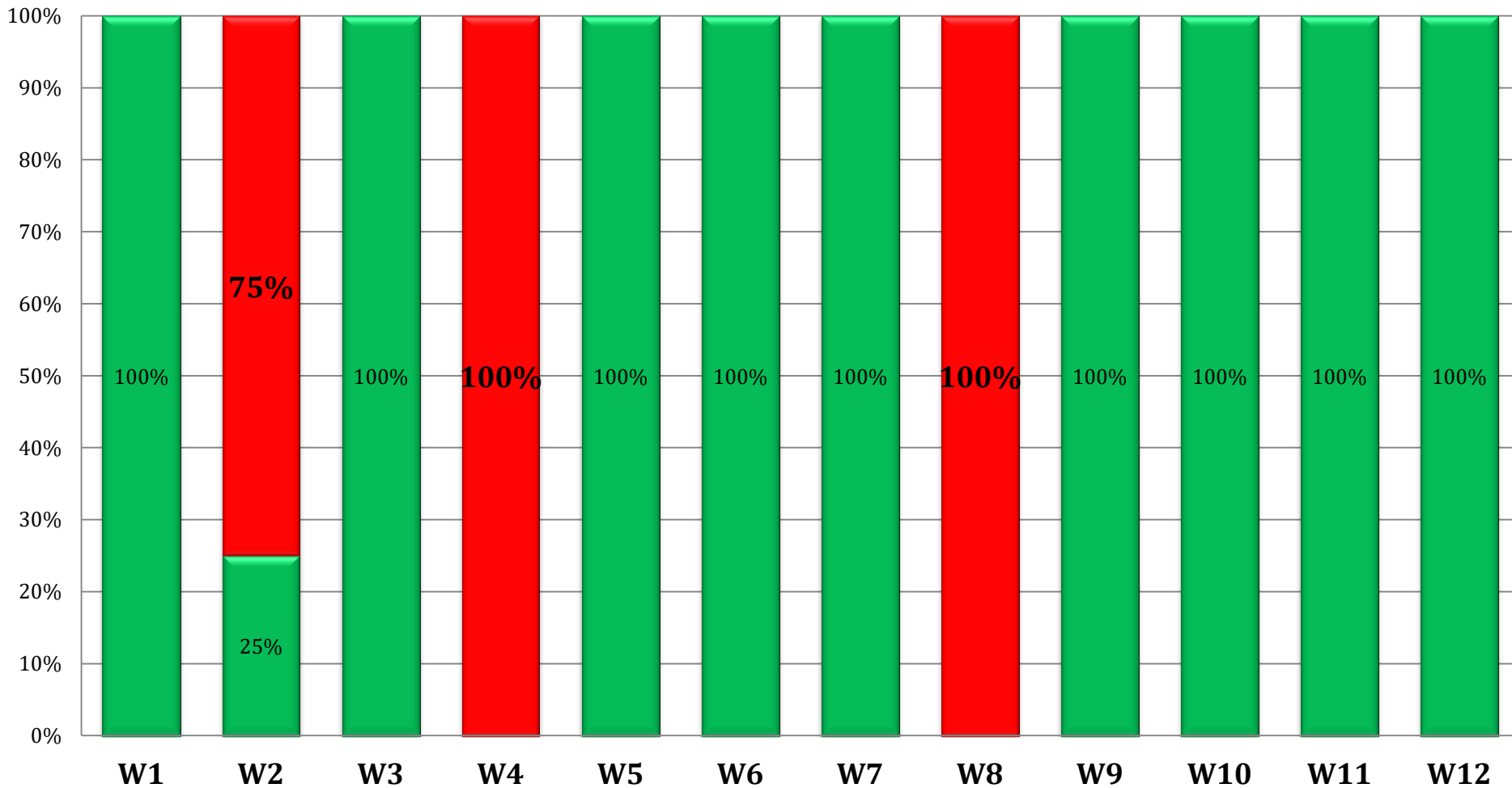
PPEW – program i harmonogram poprawy efektywności wychowania,

PPEKiW – program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia i wychowania.

Gimnazja

■ % spełnienia ■ % niespełnienia

*Wnioski
wynikające z przeprowadzonych ewaluacji zewnętrznych
w gimnazjach*

1. W organizacji procesów edukacyjnych zbyt rzadko występuje powiązanie różnych dziedzin wiedzy i nauczanych przedmiotów, zaś nauczyciele nie podejmują powszechnie działań umożliwiających uczniom wpływanie na sposób organizacji i przebieg lekcji oraz wzajemne uczenie się od siebie.
2. Nauczyciele analizują wyniki egzaminów zewnętrznych, ewaluacji wewnętrznej, prowadzą również różne badania wewnętrzne, jednak w małym stopniu korzystają z analiz i wyników badań zewnętrznych.
3. Szkoły na ogół oferują szeroki wachlarz zajęć pozalekcyjnych, jednak w przypadku uczniów dojeżdżających, mają oni małą możliwość uczestniczenia w nich.

Typ szkoły lub placówki	Liczba szkół i placówek
Przedszkola	-
Szkoły podstawowe	2
Gimnazja	5
Licea ogólnokształcące	3
Technika	2
Zasadnicza szkoła zawodowa	1
Centrum kształcenia praktycznego	1
Ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego	1
Razem:	15

W przypadku niespełnienia wymagania, które nie skutkuje opracowaniem programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania, szkoła lub placówka wdraża działania mające na celu poprawę stanu spełniania danego wymagania.

Kontrole przewidziane w Planie Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty

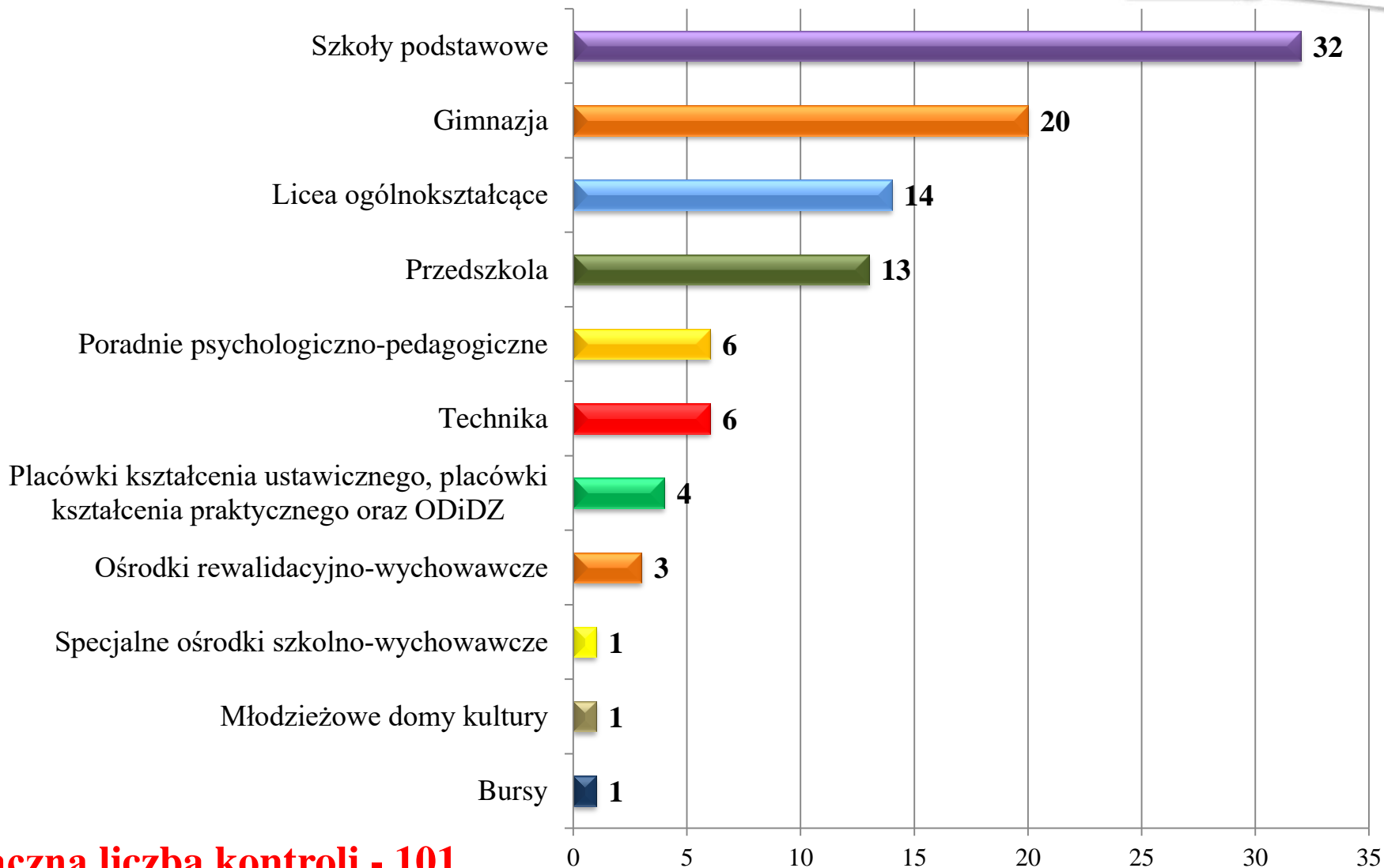
*Realizacja kontroli przewidzianych
w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016*

Temat kontroli	Plan	Wykonanie
Temat 1: Zgodność zatrudnienia nauczycieli szkół i placówek z wymaganymi kwalifikacjami	27	27
Temat 2: Zgodność z przepisami prawa przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych	30	30
Temat 3: Zgodność działania placówek niepublicznych z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach	3	3
Temat 4: Zgodność z przepisami prawa wydawania orzeczeń i opinii przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno – pedagogicznych	6	6
Temat 5: Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych oraz prowadzenie dokumentacji kształcenia zgodnie z przepisami prawa oświatowego	4	4
Temat 6: Prawidłowość organizacji pracy świetlicy szkolnej zorganizowanej w publicznej szkole podstawowej	31	31
Razem:	101	101

Typy szkół i placówek oraz liczba przeprowadzonych w nich kontroli przewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2015/2016

Łączna liczba kontroli - 101

*Realizacja kontroli przewidzianych
w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016*

Typy szkół i placówek	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba wydanych zaleceń
Przedszkola	13	0
Szkoły podstawowe	32	10
Gimnazja	20	26
Licea ogólnokształcące	14	4
Technika	6	15
Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ODiDZ	4	6
Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze	3	0
Bursy	1	0
Młodzieżowe domy kultury	1	0
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	1	0
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	6	19
Razem:	101	80

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego ustalone
w wyniku przeprowadzonych kontroli przewidzianych
w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016*

Szkoły podstawowe i gimnazja:

1. W szkołach podstawowych i w gimnazjach, w których przeprowadzono kontrolę, wszyscy objęci kontrolą nauczyciele posiadali wymagane prawem kwalifikacje.
2. Do przeprowadzenia egzaminu klasyfikacyjnego dla ucznia nieklasyfikowanego z powodu usprawiedliwionej lub nieusprawiedliwionej nieobecności, dyrektorzy gimnazjów powołują komisję niezgodną z § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych* (Dz. U. poz. 843).

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego ustalone
w wyniku przeprowadzonych kontroli przewidzianych
w planie nadzoru pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty
w roku szkolnym 2015/2016*

Szkoły podstawowe i gimnazja, cd.:

3. Nie wszystkie skontrolowane szkoły podstawowe zapewniają uczniom możliwość korzystania ze świetlicy szkolnej.

Ponadto nie we wszystkich skontrolowanych szkołach:

- organizacja pracy świetlicy jest zgodna z przepisami prawa,
- prowadzi się dziennik zajęć w świetlicy, w którym dokumentuje się zajęcia opieki świetlicowej, wpisuje się planu pracy świetlicy, odnotowuje się nieobecności uczniów, a wychowawca świetlicy potwierdza podpisem prowadzenie zajęć,
- zdiagnozowano potrzeby rodziców w zakresie opieki świetlicowej,
- liczba przyjętych do świetlicy uczniów uwzględnia wszystkie zgłoszenia rodziców,
- liczba uczniów podczas zajęć prowadzonych przez jednego wychowawcę nie przekracza 25 uczniów.

**Działania doraźne prowadzone,
gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań
nieprzewidzianych
w Planie Nadzoru Pedagogicznego
Lubuskiego Kuratora Oświaty**

Kontrole w trybie działań doraźnych

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych
i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów*

Kontrole w trybie działań doraźnych są przeprowadzane przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny w sytuacji, gdy zaistnieje potrzeba przeprowadzenia w szkole lub placówce działań nieujętych w Planie Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty.

W roku szkolnym 2015/2016 przeprowadzono **239 kontroli** w trybie działań doraźnych w szkołach nadzorowanych przez **181** dyrektorów.

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych
i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów*

Kontrole w trybie działań doraźnych przeprowadzono:

a) na wniosek, prośbę, w związku z informacją pozyskaną od:	Przedszkole	Szkola podstawowa	Gimnazjum	Liceum Ogólnokształcące	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkola policealna	Liceum dla dorosłych	Szkola policealna dla dorosłych	PPP	SOSW	RAZEM:
☐ MEN		1								9		10
☐ Organu prowadzącego szkołę lub placówkę		1										1
☐ Prokuratury												0
☐ Rzecznika Praw Obywatelskich		1										1
☐ Rodziców	18	47	14	2	2	1					5	89
☐ Uczniów				1	1			1				3
☐ Nauczycieli		1	2								1	4
☐ Rzecznika Praw Dziecka		2										2
☐ Innych podmiotów, np. policja, sądy	3	16	3			1		1				14
b) na skutek stwierdzenia przez Kuratora Oświaty potrzeby przeprowadzenia kontroli doraźnej	8	64	33	6	2					1	1	115
RAZEM:	29	123	52	9	5	2	0	2	0	10	7	239

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych
i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów*

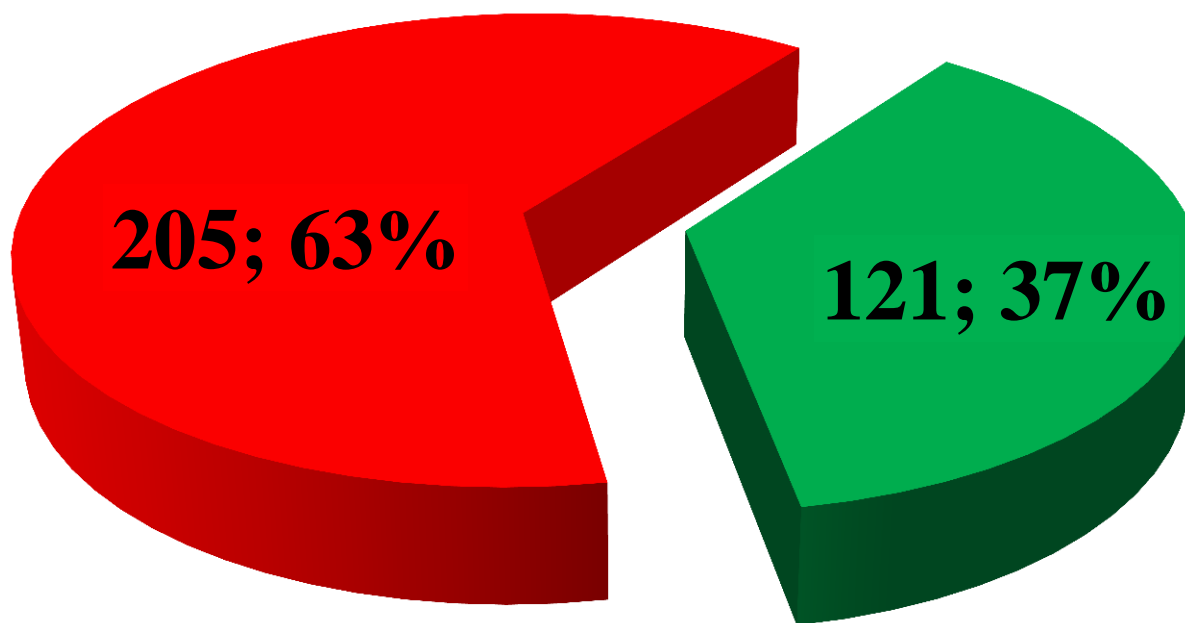
<p>Zgłaszane nieprawidłowości w obszarach funkcjonowania szkół i placówek:</p>	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum Ogólnokształcące	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła policealna	Liceum dla dorosłych	Szkoła policealna dla dorosłych	PPP	SOSW	POTWIERDZONE	NIEPOTWIERDZONE	RAZEM:
<p>☐ przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki</p>		45	27	2	2	1		1				61	16	77
<p>Zgłaszane nieprawidłowości: niestosowanie przez nauczycieli w ocenianiu bieżącym zapisów WO, niewłaściwe przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych, poprawkowych, brak informowania uczniów i rodziców o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych i informowania na początku roku szkolnego o wymaganiach edukacyjnych, brak nadzoru nad egzaminami zewnętrznymi</p>														

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych
i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów*

Zgłaszane nieprawidłowości w obszarach funkcjonowania szkół i placówek:	Przedszkole	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum Ogólnokształcące	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkoła policealna	Liceum dla dorosłych	Szkoła policealna dla dorosłych	PPP	SOSW	POTWIERDZONE	NIEPOTWIERDZONE	RAZEM:
☐ realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania	3	9	4		1	1						13	5	18
☐ przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty		3			1	1		2	12			17	2	19
☐ przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia		35	8	4						2	1	28	22	50
☐ przestrzeganie statutu szkoły lub placówki	15	13	1	2							2	15	18	33
☐ zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami	1	2	2			1						6	0	6
☐ inne (niewłaściwa współpraca dyrektora z rodzicami)	6	37	16	4	2	1				1	14	46	35	81
RAZEM:												206	124	326

*Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego
ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych
i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów*

**Zgłoszone nieprawidłowości
(ogólna liczba - 326)**

■ Potwierdzone nieprawidłowości

■ Niepotwierdzone nieprawidłowości

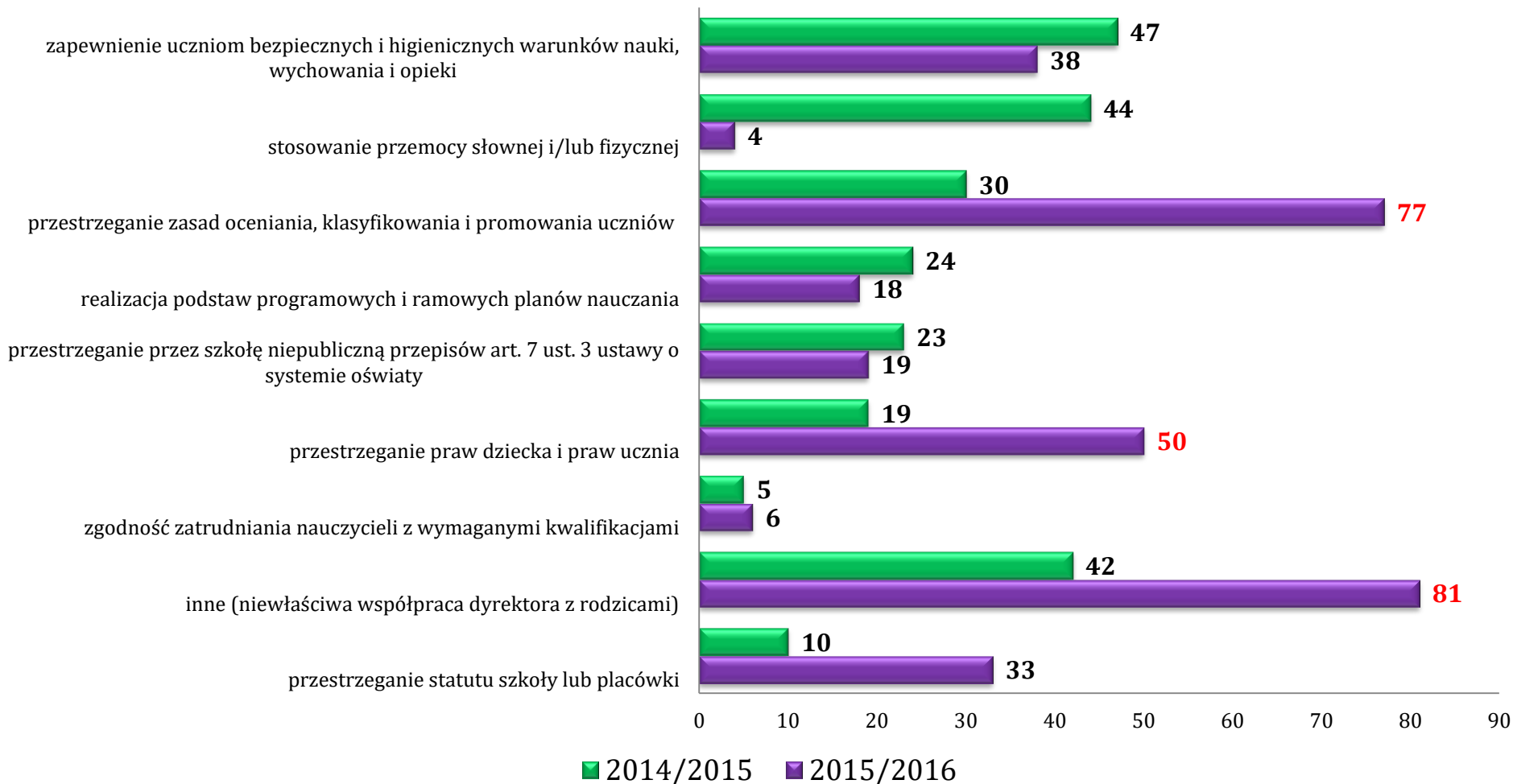
**W przypadku 120 kontroli doraźnych wydano 326 zaleceń.
W przypadku 119 kontroli doraźnych nie wydano zaleceń.**

**Obszary funkcjonowania
szkół i placówek
będące przedmiotem kontroli:**

	Przedszkole	Szkola podstawowa	Gimnazjum	Liceum Ogólnokształcące	Technikum	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Szkola policealna	Liceum dla dorosłych	Szkola policealna dla dorosłych	PPP	SOSW	RAZEM
➤ zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki	3	30	4		1							38
➤ stosowanie przemocy słownej i/lub fizycznej		1	3									4
➤ przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia egzaminów, a także przestrzeganie przepisów dotyczących obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, w szczególności niestosowanie przez nauczycieli w ocenianiu bieżącym zapisów WO		45	27	2	2			1				77
➤ realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania	3	9	4		1	1						18
➤ przestrzeganie przez szkołę niepubliczną przepisów art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty		3			1	1		2	12			19
➤ przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia		35	8	4						2	1	50
➤ przestrzeganie statutu szkoły lub placówki	15	13	1	2							2	33
➤ zgodność zatrudniania nauczycieli z wymaganymi kwalifikacjami	1	2	2			1						6
➤ inne, w szczególności dotyczące nieprawidłowego sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektora szkoły, niewłaściwa współpraca z rodzicami	6	37	16	4	2	1				1	14	81
Razem:	28	175	65	12	6	5	0	3	12	3	17	326

Wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego ustalone w wyniku przeprowadzonych kontroli w trybie działań doraźnych i innych kontroli wynikających z odrębnych przepisów

Zgłaszane nieprawidłowości w obszarach funkcjonowania szkół i placówek

Uwagi dotyczące wydanych zaleceń:

- Egzekwowanie od dyrektora szkoły lub placówki udzielenia kary nauczycielowi, gdy rozpatrzona skarga lub zbadana sprawa w piśmie potwierdza zasadność wskazanych zarzutów.
- Dyrektor szkoły lub placówki, **w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń**, o którym mowa w ust. 4, a w przypadku wniesienia zastrzeżeń zgodnie z ust. 5 – w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o nieuwzględnieniu zastrzeżeń, jest zobowiązany powiadomić:
 - a) organ sprawujący nadzór pedagogiczny o sposobie realizacji zaleceń,
 - b) organ prowadzący szkołę lub placówkę o otrzymanych zaleceniach oraz o sposobie ich realizacji.

Wspomaganie szkół i placówek

2016-08-26

Organ sprawujący nadzór pedagogiczny wspomaga szkoły i placówki w szczególności poprzez:

1. Przygotowywanie i podawanie do publicznej wiadomości na stronie internetowej organu analiz, wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wniosków z ewaluacji zewnętrznych i kontroli:
 - opracowywanie analiz okresowych i całościowych w kontekście tematyki kontroli planowych i doraźnych oraz zakresu ewaluacji.
2. Promowanie wykorzystania ewaluacji w procesie doskonalenia jakości działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki:
 - konferencje regionalne dotyczące ewaluacji organizowane przy współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji,
 - informacje o wynikach ewaluacji na stronie internetowej SEO,
 - dystrybucja do szkół i placówek publikacji książkowych na temat ewaluacji,
 - organizacja wojewódzkiej konferencji pn. „Przedszkole Promujące Zdrowie jako środowisko sprzyjające rozwojowi psychospołecznemu dzieci”,
 - organizacja szkolenia warsztatowego dla dyrektorów i liderów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych województwa lubuskiego w zakresie analizowania wyników egzaminu gimnazjalnego i maturalnego za pomocą jednorocznych i trzyletnich wskaźników Edukacyjnej Wartości Dodanej.

Monitorowanie szkół i placówek

**W roku szkolnym 2015/2016
z polecenia Ministra Edukacji Narodowej
monitorowane były tematy:**

- Realizacja zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.
- Realizacja kształcenia zawodowego praktycznego u pracodawców w zasadniczych szkołach zawodowych, z wyłączeniem przygotowania zawodowego młodocianych.

Monitorowanie przeprowadzane było w czerwcu 2016r. na platformie nadzoru pedagogicznego Systemu Ewaluacji Oświaty przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, na którego to stronie internetowej www.ore.edu.pl będą zaprezentowane wyniki i wnioski.

Przerwa

Organizacja roku szkolnego 2016/2017

(publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe)
(publiczne i niepubliczne gimnazja)

Organizacja nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2016/2017

Kierunki polityki oświatowej państwa ustalone przez MEN

Na rok szkolny 2016/2017 Minister Edukacji Narodowej ustalił następujące kierunki polityki oświatowej państwa (pismo: DKO-WNP.4092.58.2016.DB z dnia 7 lipca 2016 r.):

- Upowszechnianie czytelnictwa, rozwijanie kompetencji czytelniczych wśród dzieci i młodzieży.**
- Rozwijanie kompetencji informatycznych dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach.**
- Kształtowanie postaw. Wychowanie do wartości.**
- Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez angażowanie pracodawców w proces dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.**

**Rok szkolny 2016/2017 ogłoszony został przez Ministra Edukacji Narodowej
Rokiem Wolontariatu**

Planowe działania w zakresie nadzoru pedagogicznego

Ewaluacje zewnętrzne całościowe i problemowe

Ewaluacje zewnętrzne

Liczbę ewaluacji zewnętrznych w rozbiciu na poszczególne typy szkół i placówek oraz zakresy ewaluacji problemowych na rok szkolny 2016/2017 ustalił Minister Edukacji Narodowej (pismo DKO-WNP.4092.58.2016.DB):

Rozkład procentowy ewaluacji w roku szkolnym 2016/2017:

Lp.	Rodzaj ewaluacji	Wskaźnik
1.	Ewaluacje problemowe w zakresie wymagań ustalonych przez Ministra Edukacji Narodowej	60% wszystkich ewaluacji w roku szkolnym
2.	Ewaluacja problemowe w zakresie wymagań ustalonych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty na podstawie wniosków z nadzoru pedagogicznego	40% wszystkich ewaluacji w roku szkolnym
Razem		100%

Planowana liczba ewaluacji zewnętrznych podana zostanie
w **Planie Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty**
na rok szkolny 2016/2017 w terminie do 31 sierpnia 2016r.
(strona internetowa Kuratorium Oświaty)

**Ewaluacje problemowe w zakresie wymagań ustalonych przez
Ministra Edukacji Narodowej**

W szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach kształcenia ustawicznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego – w zakresie wymagań:

Kształtowane są postawy i respektowane normy społeczne

Szkoła wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji

Ewaluacje problemowe w zakresie wymagań ustalonych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty na podstawie wniosków z nadzoru pedagogicznego

W publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych, placówkach kształcenia ustawicznego oraz ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego – w zakresie wymagań:

Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się

Szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych.

**Kontrole podejmowane przez Kuratora Oświaty,
przewidziane w Planie Nadzoru Pedagogicznego,
przeprowadzane z wykorzystaniem arkuszy
kontroli zatwierdzonych przez MEN**

Tematy kontroli i ich liczbę w rozbiciu na poszczególne typy szkół i placówek oraz terminy ich realizacji na rok szkolny 2016/2017 ustalił Minister Edukacji Narodowej:

Temat:	Prawidłowość organizacji i funkcjonowania biblioteki szkolnej
Typ szkoły/placówki:	Publiczne: <ul style="list-style-type: none">▪ szkoły podstawowe▪ gimnazja▪ szkoły ponadgimnazjalne
Termin realizacji:	listopad 2016r. - kwiecień 2017 r.
Procent szkół objętych kontrolą:	25%
Liczba szkół objętych kontrolą:	156

**Działania doraźne prowadzone,
gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań
nieprzewidzianych
w Planie Nadzoru Pedagogicznego
Lubuskiego Kuratora Oświaty**

Doraźne działania w zakresie nadzoru pedagogicznego

Działania doraźne prowadzone, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieprzewidzianych w planie nadzoru pedagogicznego

Kontrole w trybie działań doraźnych są przeprowadzane przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny w sytuacji, gdy zaistnieje potrzeba przeprowadzenia w szkole lub placówce działań nieujętych w Planie Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty.

- Kontrole „doraźne”, których zakres obejmować będzie sprawdzenie spełniania warunków określonych w art. 7 ust. 3 ustawy o systemie oświaty. Kontrole dotyczyć będą szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, które z dniem rozpoczęcia działalności uzyskały uprawnienia szkoły publicznej.

Liczba szkół do kontroli – 85

Monitorowanie pracy szkół i placówek

**W roku szkolnym 2016/2017
z polecenia Ministra Edukacji Narodowej
monitorowanie będzie obejmowało:**

- „Sposób realizacji zadań z zakresu upowszechniania czytelnictwa, rozwijania kompetencji czytelniczych wśród dzieci i młodzieży w szkole podstawowej i gimnazjum”.
- „Liczbę uczniów technikum i zasadniczej szkoły zawodowej realizujących kształcenie dualne w ramach praktycznej nauki zawodu”.
- „Organizację pracy świetlicy w szkołach podstawowych i gimnazjach, w tym specjalnych”.

Zmiany w przepisach prawa oświatowego

**Zmiany w ustawie
z dnia 7 września 1991 r.
o systemie oświaty
(Dz.U. z 2016r. poz. 1010)**

*Ustawa z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie
oświaty oraz niektórych innych ustaw
(Dz.U. z 2016r. poz. 1010)*

Zmiany obowiązujące od 1 września 2016r.:

1. Likwidacja sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej.
2. Likwidacja godzin „karcianych”.
3. Obowiązek szkolny dla dzieci od 7 roku życia.
4. Roczne przygotowanie przedszkole dla dzieci w wieku 6 lat.
5. Nowe zasady wcześniejszego przyjmowania dziecka do szkoły oraz zasady odraczania obowiązku szkolnego (art. 16).
6. Nowe zadania Kuratora Oświaty, w tym m.in. opiniowanie arkuszy organizacji publicznych szkół i placówek (art. 31).
7. Zwiększenie wpływu Kuratora Oświaty w zakresie dotyczącym wyboru dyrektora szkoły w postępowaniu konkursowym (art. 36a).

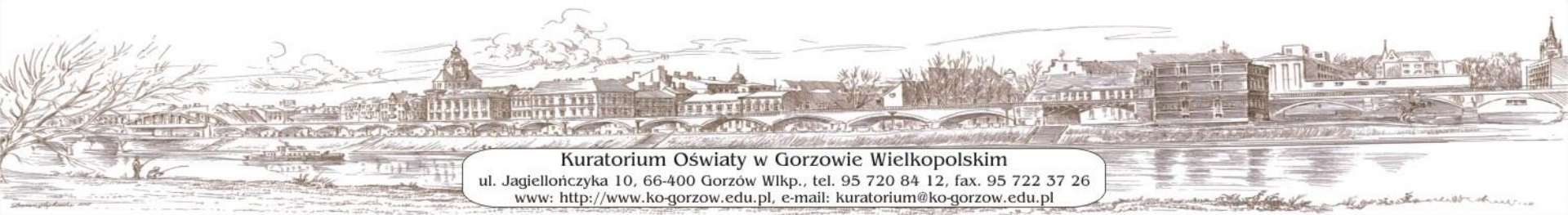
Zmiany obowiązujące od 1 stycznia 2017r.:

1. Oceny pracy dyrektora szkoły dokonuje organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę (art. 6a).

**WDROŻENIE DZIAŁAŃ NA RZECZ
POPRAWY EFEKTÓW
KSZTAŁCENIA W SZKOŁACH
WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO**

**ZADANIE PRIORYTETOWE
LUBUSKIEGO KURATORA OŚWIATY**

Cele zadania priorytetowego „Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego”

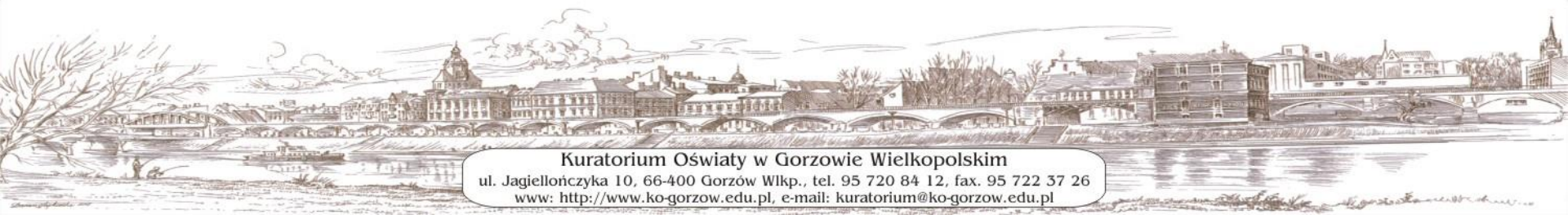

Cel główny:

- doskonalenie procesu dydaktycznego i/lub wychowawczego, ukierunkowanego na rozwój uczniów i osiągnięcie przez nich zadowalających wyników kształcenia.

Cele szczegółowe:

- pozyskiwanie, gromadzenie, analizowanie informacji o stanie, warunkach i efektach działalności dydaktycznej i/lub wychowawczej szkoły;
- wykorzystanie przez szkoły informacji o efektach działalności dydaktycznej i/lub wychowawczej w planowaniu procesu edukacyjnego, a w szczególności lekcyjnego;
- prowadzenie przez szkoły działań warunkujących podnoszenie efektów kształcenia poprzez opracowanie odpowiednich programów działań doskonalących proces dydaktyczny i wychowawczy oraz ich wdrożenie w praktyce szkolnej;
- wspomaganie szkół realizujących programy działań doskonalących proces dydaktyczny i/lub wychowawczy.

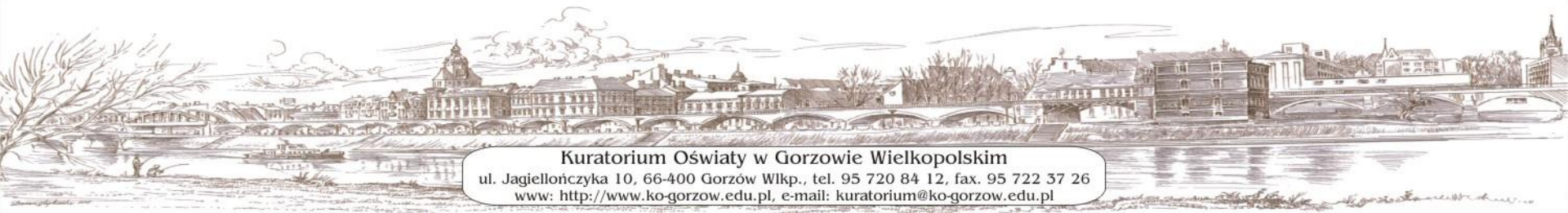
Realizatorzy zadania priorytetowego „Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego”

- Zespół ds. poprawy efektów kształcenia

- Dyrektorzy i nauczyciele lubuskich szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych

- Współpraca:
 - ✓ organy prowadzące szkoły,
 - ✓ Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wielkopolskim,
 - ✓ Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze.

**„Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia
w szkołach województwa lubuskiego”
zadanie priorytetowe *Lubuskiego Kuratora Oświaty***

**Działania
w szkołach**

**Działania organizacyjne
- Kuratorium Oświaty
w Gorzowie
Wielkopolskim**

**Działania
wspomagające -
Kuratorium Oświaty
w Gorzowie
Wielkopolskim**

„Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego” zadanie priorytetowe Lubuskiego Kuratora Oświaty

„Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego” zadanie priorytetowe *Lubuskiego Kuratora Oświaty*

DZIAŁANIA DYREKTORA

1. Dokonanie porównawczej analizy ilościowej oraz kontekstowej wyników w latach 2013 – 2016.
2. Diagnoza środowiska dydaktyczno-wychowawczego - przeprowadzenie badań i ich raportowanie

do 30.10.2016 r.

Opracowanie programu działań doskonalących proces dydaktyczny i/lub wychowawczy - do 30.11.2016 r. – wdrożenie i realizacja

Podsumowanie realizacji programu działań doskonalących proces dydaktyczny i/lub wychowawczy – raport - do 15.06.2017r.

Prezentacja raportu na zebraniu rady pedagogicznej
czerwiec-lipiec 2017r.

Planowanie działań na kolejny rok szkolny
sierpień - wrzesień 2017r.

MONITOROWANIE
realizacji

„Wdrożenie działań na rzecz poprawy efektów kształcenia w szkołach województwa lubuskiego” zadanie priorytetowe Lubuskiego Kuratora Oświaty

Pozostałe zadania Lubuskiego Kuratora Oświaty

Programy rządowe realizowane w roku szkolnym 2016/2017

- ✓ Rządowy program pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdu terapeutyczno-edukacyjnego oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno – edukacyjnych
- ✓ Rządowy program pomocy uczniom – „Wyprawka szkolna”
- ✓ Rządowy program na lata 2014 – 2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020
- ✓ Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa
- ✓ Rządowy program wspomaganie w latach 2015 – 2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna +”

Rodzaj działania – 2016 r.	Kwota w zł.
Wypoczynek letni dla dzieci z rodzin najuboższych finansowany w całości z budżetu państwa	1 445 700,00
Dofinansowanie wypoczynku letniego	373 299,51
Organizacja szkoleń doskonalących dla nauczycieli	247 854,00
Dofinansowanie wychowania przedszkolnego	40 014 960,00
Dotacja celowa na wyposażenie szkół w podręczniki i materiały edukacyjne	5 735 000,00
Bezpieczna i przyjazna szkoła	206 492,00
Bezpieczna+	205 956,69
Stypendia i zasiłki szkolne za okres I – VI 2016 r.	7 493 373,00
Wyprawka szkolna	
Refundacja kosztów kształcenia młodocianych pracowników	

**Oferty lubuskich placówek
doskonalenia nauczycieli
na rok szkolny 2016/2017
w zakresie doskonalenia nauczycieli
oraz wspomagania szkół i placówek**

**Oferta
Wojewódzkiego Ośrodka
Metodycznego
w Gorzowie Wielkopolskim
na rok szkolny 2016/2017**

Oferta
Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Zielonej Górze
na rok szkolny 2016/2017

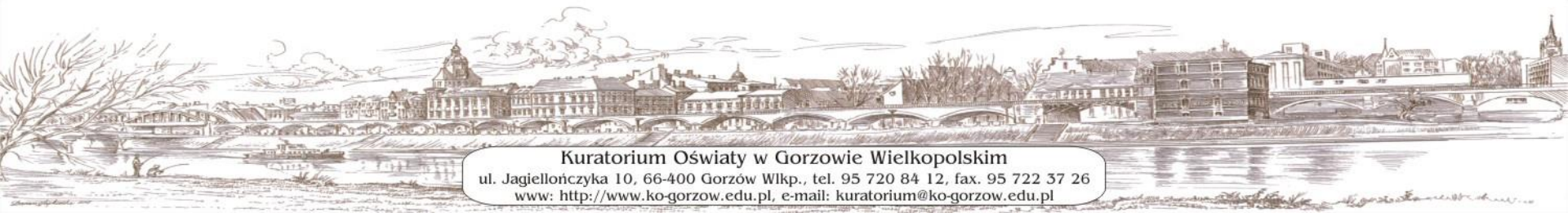
Komunikaty

Stypendia Prezesa Rady Ministrów *Na co należy zwrócić uwagę?*

- 1) Wzór wniosku jest corocznie przekazywany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Wzór wniosku jest modyfikowany, zatem należy posługiwać się nowym wzorem zamieszczanym każdorazowo na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim.
- 2) Szkoły, które nie wskazały kandydata do stypendium Prezesa Rady ministrów zobowiązane są do przesłania pisemnego wyjaśnienia na temat przyczyny braku kandydata. Wyjaśnienia należy przekazać do Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim w tym samym terminie, do którego można składać wnioski o przyznanie stypendium.

Stypendia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania *Na co należy zwrócić uwagę?*

- 1) Wzór wniosku jest corocznie przekazywany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Wzór wniosku jest modyfikowany, zatem należy posługiwać się nowym wzorem zamieszczanym każdorazowo na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim.
- 2) Wnioski należy wypełniać komputerowo, czcionką wskazaną w ogłoszeniu o stypendiach zamieszczanym corocznie na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim.
- 3) Poszczególne osiągnięcia kandydatów należy opisywać według kolejności podanej w nawiasie każdego punktu tabeli z osiągnięciami, np. ogólnopolską olimpiadę przedmiotową należy opisać w następujący sposób: nazwa olimpiady, organizator, zdobyte miejsce/tytuł najwyższego etapu/stopnia.

Stypendia ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania

Na co należy zwrócić uwagę?

- 4) Powyższe zalecenia podyktowane jest koniecznością przekazania zakwalifikowanych wniosków do Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wnioski muszą być wypełnione w sposób jednolity.
- 5) Wniosek należy przesłać drogą poczty tradycyjnej lub osobiście dostarczyć do Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim. Ponadto wniosek należy przekazać drogą poczty elektronicznej na każdorazowo wskazany na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim adres e-mailowy.
- 6) Do wniosku należy dołączyć potwierdzone za zgodność z oryginałem kserokopie wskazanych osiągnięć.
- 7) W przypadku indywidualnego toku nauki należy dołączyć potwierdzone za zgodność z oryginałem kserokopie arkuszy ocen.

Prośba o:

- ✓ prawidłowe wypełnianie wniosków o nagrody i odznaczenia dla nauczycieli (zachowanie rozsądku w ilości składanych wniosków i przedstawienie rzetelnego, oczywistego uzasadnienia)
- ✓ prawidłowe wypełnianie wniosków o stypendia Prezesa Rady Ministrów i Ministra Edukacji Narodowej
- ✓ uruchomienie w szkołach procedur przyznawania stypendium za wyniki w nauce oraz osiągnięcia sportowe
- ✓ bardzo dokładne wypisywanie danych uczestników konkursów przedmiotowych, ponieważ na tej podstawie wystawiane są zaświadczenia

Prośba o:

- ✓ systematyczne monitorowanie strony internetowej i komunikatora w elektronicznym systemie ankiet Kuratorium Oświaty,
- ✓ terminową realizację zadań, bez konieczności przypominania przez pracowników Kuratorium Oświaty,
- ✓ rzetelną i terminową realizację zadania związanego z dystrybucją podręczników – przekazywanie danych na platformie i potwierdzanie odbioru
- ✓ pobieranie aktualnych wniosków i innych dokumentów niezbędnych do załatwienia sprawy oraz prawidłowe ich wypełnianie,
- ✓ zgłaszanie wycieczek zagranicznych z kilkudniowym wyprzedzeniem (a nie dzień przed wyjazdem),
- ✓ zobowiązanie nauczycieli do rzetelnego i czytelnego wypełniania dokumentacji przebiegu nauczania zgodnie z obowiązującym prawem oraz monitorowanie i kontrolę tej dokumentacji.

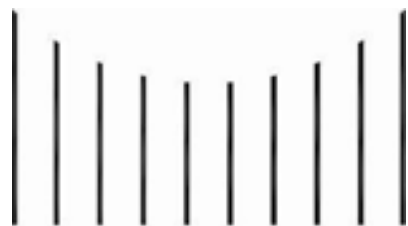
Narodowe Czytanie 2016 – V edycja

„Quo vadis” Henryka Sienkiewicza lekturą Narodowego Czytania w 2016r.

Akcja „Narodowe Czytanie” organizowana jest przez Prezydenta RP od 2012 roku, w którego to imieniu zachęcamy do włączenia się do tegorocznej akcji i zorganizowania w Waszych miastach, szkołach, instytucjach kultury, czy w gronie najbliższych wspólnego czytania wybitnej polskiej powieści „Quo vadis” w dniu **3 września 2016 roku.**

Zachęcamy także do zapoznania się z informacją na temat akcji na stronie internetowej www.prezydent.pl oraz wypełnienia znajdującego się tam formularza zgłoszeniowego.

FILHARMONIA
GORZOWSKA

**filharmonia /
ostrożnie, wciąga!!!**

- Oferta edukacyjna Filharmonii Gorzowskiej na rok szkolny 2016/2017**
- Musical „Pinokio”**
- Ogólnopolski program „Filharmonia/ostrożnie, wciąga!!!”**

- Prośba o pomoc w przygotowaniu kolejnej edycji konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów województwa lubuskiego organizowanych przez Lubuskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2016/2017.**

Proszę o śledzenie strony internetowej kuratorium, na której przekazywane zostaną szczegóły dotyczące organizacji konkursów w nowym roku szkolnym. Całość czynności będzie prowadzona na platformie poświęconej konkursom podobnie jak w roku ubiegłym.

- W związku ze zbliżającym się rokiem szkolnym 2016/2017 zwracamy się z prośbą o przekazanie **w terminie do 29 sierpnia 2016r.** za pomocą Systemu Ankiety danych dotyczących organizacji pracy szkoły podstawowej w klasach I i II, w szczególności informacji o **liczbie oddziałów** oraz **liczbie dzieci**, które od 1 września 2016 r. będą uczęszczały do szkół.

Pilotażowe wdrożenie nauczania programowania w edukacji formalnej w oparciu o innowacje pedagogiczne w szkołach

Serwis Ministerstwa Edukacji Narodowej poświęcony innowacjom w programowaniu:

<https://programowanie.men.gov.pl>

Serwis Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp. poświęcony innowacjom:

Zakładka „Dyrektorzy i nauczyciele” - Innowacje i eksperymenty (aktualne rozporządzenie ws. innowacji, procedura wprowadzania innowacji i eksperymentów w szkołach lub placówkach, inne informacje uzyskane z MEN, forum)

Zgłaszanie innowacji – poprzez formularz na stronie internetowej Kuratorium Oświaty:

<http://www.ko-gorzow.edu.pl/ip/>

Dokumentację zgłoszonej innowacji (wg powyższej procedury) należy przesłać listownie do Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.

*Wszelkich informacji nt. nauczania programowania w oparciu o innowacje pedagogiczne udziela wojewódzki koordynator ds. innowacji w edukacji: **Marcin Depta** – starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp., ul. Jagiellończyka 10, 66-400 Gorzów Wlkp.*

E-mail: m.depta@ko-gorzow.edu.pl,

Tel. (95) 725 50 11

Ważne terminy:

1. Plan Nadzoru Pedagogicznego Lubuskiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2016/2017 opublikowany zostanie **do dnia 31 sierpnia 2016 r.** na stronie internetowej Kuratorium Oświaty.
2. Dyrektor szkoły lub placówki opracowuje na każdy rok szkolny Plan Nadzoru Pedagogicznego, który przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej w terminie **do dnia 15 września** roku szkolnego, którego dotyczy plan.

Podsumowanie, zakończenie narady

DZIĘKUJĘ